

CYKL | NOWE HORYZONTY KINA
GRUPA WIEKOWA | SZKOŁA PONADPODSTAWOWA
PRZEDMIOT | JĘZYK POLSKI, LEKCJA WYCHOWAWCZA

MATERIAŁY DYDAKTYCZNE DLA NAUCZYCIELA

SCENARIUSZ LEKCJI

opracowanie: Jolanta Wróblewska

FILM | *Proste rzeczy*
Polska 2020, 84 min

reżyseria: Grzegorz Zariczny
scenariusz: Grzegorz Zariczny
zdjęcia: Weronika Bilka
muzyka: Marcin Dymiter
montaż: Bartosz Pietras
obsada: Błażej Kitowski, Magdalena Sztorc, Tomasz Schimscheiner, Alicja Kitowska

Nagrodzony na prestiżowym festiwalu Sundance reżyser Grzegorz Zariczny odważnie eksploruje terytorium na granicy fabuły i dokumentu. W *Prostych rzeczach*, czulej opowieści o poszukiwaniu życiowych fundamentów, podpatruje autentyczną relację Błażeja, Magdy i ich córki Ali, wprowadzając do historii katalizator w postaci fikcyjnego wujka (Tomasz Schimscheiner) – brata zmarłego ojca Błażeja. Mężczyzna pojawia się, żeby pomóc młodym w remoncie wiejskiego domu. To punkt wyjścia do refleksji nad rodzinnymi relacjami i do uporządkowania bolesnych spraw z przeszłości. Zariczny w umiejętny sposób zderza tu słodko-gorką codzienność z bezmiarem uniwersalnych problemów.

Kino to emocje. O czułym narratorze i czulej opowieści w filmie *Proste rzeczy*

Temat lekcji

Kino to emocje. O czułym narratorze i czulej opowieści w filmie *Proste rzeczy*.

Czas trwania lekcji

45 min

Cele lekcji

Podczas lekcji uczeń:

- wskazuje elementy dokumentu,
- wskazuje w obrazie elementy filmu fabularnego,
- słucha wywiadu z reżyserem i określa jego intencje oraz koncepcję robienia filmu,
- wskazuje i odczytuje symbole w filmie,
- analizuje i interpretuje kadry filmowe,
- interpretuje tytuł filmu,
- wnioskuje, argumentuje.

Powiązanie z podstawą programową

- I.1. Kształtowanie dojrzałości intelektualnej, emocjonalnej i moralnej uczniów.
- I.7. Kształtowanie umiejętności czytania, analizowania i interpretowania literatury oraz innych tekstów kultury, a także ich wzajemnej korespondencji.
- III.1. Doskonalenie umiejętności wyrażania własnych sądów, argumentacji i udziału w dyskusji.
- III.3. Kształcenie umiejętności formułowania i uzasadniania sądów na temat dzieł literackich oraz innych tekstów kultury.
- IV.2. Doskonalenie umiejętności korzystania z różnych źródeł informacji, w tym zasobów cyfrowych, oceny ich rzetelności, wiarygodności i poprawności merytorycznej.

Metody i formy pracy

Podczas lekcji nauczyciel wykorzystuje następujące metody i formy pracy z uczniem:

- karta pracy,
- burza mózgów,
- praca w grupie,
- praca z fragmentem audycji radiowej,
- elementy wykładu.

Środki dydaktyczne

Podczas lekcji nauczyciel wykorzystuje następujące środki dydaktyczne:

- film *Proste rzeczy*
- kadry filmowe,
- fragment mowy noblowskiej Olgi Tokarczuk, *Czuły narrator*,
<https://www.rp.pl/Kultura/191209471-Czuly-narrator-Pelny-tekst-noblowskiego-wykladu-Olgi-Tokarczuk.html> [dostęp: 12.03.2021],
- fragment wywiadu radiowego:
<https://www.radiowroclaw.pl/articles/view/102089/RWK-Grzegorz-Zariczny-o-Prostych-rzeczach> [dostęp: 12.03.2021].

Przygotowanie do lekcji

Lekcja powinna się odbyć po obejrzeniu filmu *Proste rzeczy* w reżyserii Grzegorza Zaricznego. Uczniowie w ramach zadania domowego i przygotowania do lekcji słuchają 15-minutowego wywiadu radiowego Mirosławy Bożek i Krzysztofa Majewskiego z reżyserem filmu:

PRZEBIEG LEKCJI

Wprowadzenie (10 minut)

Nauczyciel przedstawia temat lekcji, a następnie czyta fragment tekstu wykładu noblowskiego Olgi Tokarczuk *Czuły narrator*.

„Tworzenie opowieści jest niekończącym się ożywianiem, nadawaniem istnienia tym wszystkim okrucinom świata, jakimi są ludzkie doświadczenia, przeżyte sytuacje, wspomnienia. Czułość personalizuje to wszystko, do czego się odnosi, pozwala dać temu głos, dać przestrzeń i czas do zaistnienia, i ekspresji. [...] Czułość pojawia się tam, gdzie z uwagą i skupieniem zaglądamy w drugi byt, w to, co nie jest „ja”. Czułość jest spontaniczna i bezinteresowna, wykracza daleko poza empatyczne współodczuwanie. Jest raczej świadomym, choć może trochę melancholijnym, współdzieleniem losu. Czułość jest głębokim przejściem się drugim bytem, jego kruchością, niepowtarzalnością, jego nieodpornością na cierpienie i działanie czasu. Czułość dostrzega między nami więzi, podobieństwa i tożsamości. Jest tym trybem patrzenia, które ukazuje świat jako żywy, żyjący, powiązany ze sobą, współpracujący, i od siebie współzależny. [...] Dlatego wierzę, że muszę opowiadać tak, jakby świat był żywą, nieustannie stawającą się na naszych oczach jednością, a my jego – jednocześnie małą i potężną – częścią”.

O. Tokarczuk, *Czuły narrator*,

<https://www.rp.pl/Kultura/191209471-Czuly-narrator-Pelny-tekst-noblowskiego-wykladu-Olgi-Tokarczuk.html> [dostęp: 12.03.2021]

Nauczyciel zadaje pytania:

- Kim jest czuły narrator?
- Kiedy pojawia się taki sposób patrzenia na świat i drugiego człowieka?
- Co daje bycie czułym narratorem?
- Czy pojęcie stworzone przez Olgę Tokarczuk może odnosić się również do filmu?
- Czy reżyser filmu *Proste rzeczy* jest czułym narratorem i dlaczego?

Uczniowie wcześniej wysłuchali wywiadu z reżyserem filmu i potrafią przywołać konkretne argumenty na poparcie tezy, że reżyser też może być takim czułym narratorem.

Przykładowe odpowiedzi

Reżyser filmu stara się być odważny, kiedy robi film. Nie trzyma się sztywno napisanego scenariusza, ale pozwala np. na improwizowane dialogi. Uważa, że praca z naturщиками (aktorami niezawodowymi) pozwala zbliżyć się do jakiegoś poziomu prawdy o człowieku. Bohaterowie filmu to autentyczna para z dzieckiem i psem; reżyser wprowadził do filmu jednego aktora profesjonalnego – odtwórcę wuja Błażeja, który jest postacią fikcyjną, ale ważną, bo prowadzi akcję filmu. To wobec niego autentyczni bohaterowie muszą się określić. Błażej i Magda doświadczają, przeżywają i wtedy pokazują swoje emocje. Reżyser nie przeszkadza, towarzyszy z kamerą, obserwuje rozwój emocjonalny bohaterów. Kamera rejestruje ekspresję emocji. Zmienia się również tytuł filmu, to nie *Piecyk*, ale słowa wypowiedziane przez bohatera filmu: „Zawsze mu zazdrościłem prostych rzeczy. [...] Że ma ojca!”.

Realizacja tematu

1. Dokument czy film fabularny? (5 minut)

Nauczyciel dzieli klasę na pół i prosi uczniów o zapisanie argumentów:

Grupa 1. – Dlaczego film *Proste rzeczy* to dokument?

Grupa 2. – Dlaczego *Proste rzeczy* to film fabularny?

Uczniowie czytają swoje odpowiedzi i oczywiście obie strony mają rację. Podsumowaniem tej części lekcji jest wprowadzenie terminu **gatunek hybrydowy**.

Najnowsze kino zdążyło już nas przyzwyczaić do tego, że oglądamy różne gatunkowo filmy, w których zacierają się granice między gatunkami tradycyjnymi, takimi jak: horror, thriller, kino gangsterskie, science fiction czy film akcji, a wizjami stricte **autorskimi**. To może być również kolejny argument na potwierdzenie tezy, że reżyser może być czułym narratorem, bo poszukuje własnych sposobów wyrażania się, opowiadania o swoich bohaterach.

2. Czuła opowieść (20 minut)

Nauczyciel dzieli klasę na siedem grup i każdej wręcza kartkę z kadrem z filmu *Proste rzeczy* oraz fragmentem przemowy noblistki Olgi Tokarczuk. Prosi uczniów, żeby stosując się do wskazówek noblistki, opisali krótko historię przedstawioną w kadrze i ją zatytułowali.

Uczniowie pracują ok. 10 minut, a później na forum klasy odczytują swoje teksty. Pozostali komentują, dopowiadają coś do tych historii i interpretacji (Karta pracy nr 1).

Przykładowe odpowiedzi

Opisy uczniów powinny uwzględniać symbolikę przedstawioną w tych kadrach:

- płot jako przeszkoda,
- szafa jako ciężar, balast życiowy,
- chodzenie po linie jako balansowanie, zachowanie równowagi,
- las i człowiek, który w naturze szuka spokoju, wyciszenia,
- stół, przy którym się rozmawia, który łączy.

Jeden z kadrów przypomina fresk Michała Anioła *Stworzenie Adama* i może symbolizować właśnie tworzenie, kreowanie swojego świata we dwoje, tworzenie domu.

Podsumowanie tematu (10 minut)

Na zakończenie lekcji nauczyciel rozmawia z uczniami o tych fragmentach filmu, które pokazują *ustawienia hellingerowskie*. Terapeutyczna praca jest filmowana przez Błażeja. Nasz bohater stoi za kamerą i rejestruje emocje, zachowania bohaterów, ich łzy, krzyki.

Możemy uczniom wyjaśnić w kilku zdaniach, czym jest ta metoda terapii, a następnie zadać pytania dotyczące tych scen.

Terapia ustawień rodzinnych to koncepcja autorstwa Berta Hellingera (od jego nazwiska wzięła się inna używana nazwa terapii, czyli ustawienia hellingerowskie). W pewnych kręgach jest bardzo popularna, w innych zaś skrajnie krytykowana i uznawana wręcz za szarlatanerię. Podstawowym założeniem terapii jest to, że za różne problemy emocjonalne ludzi odpowiadać mogą zaburzone, nieprawidłowe czy zerwane relacje rodzinne. Hellinger uznaje, że podstawą dobrego funkcjonowania jednostki jest ład panujący w jej rodzinie – istotą ustawień jest przywracanie takowego ładu. Obcy sobie ludzie, którzy znajdują się na spotkaniu wraz z osobą, która je prowadzi, mają przydzielane różne role – matki, ojca, dziadka czy dziecka, a następnie – zgodnie z sugestiami prowadzącego – analizują rozmaite problemy, które mogą dotyczyć rodziny.

- W jakim celu reżyser umieścił w filmie te sceny?
- Dlaczego Błażej je filmuje?
- Czego doświadcza bohater, uczestnicząc jako obserwator w tych spotkaniach?
- Dlaczego te sceny otwierają film?

Warto zwrócić uwagę na to, że reżyser w wywiadzie, którego słuchali uczniowie, przyznaje się, że kiedyś przeżywał podobne trudności jak bohaterowie filmu i szukał własnej drogi życiowej, próbując poradzić sobie z problemami przeszłości.

Sceny, kiedy Błażej filmuje terapię, mogą być **metaforą filmowej opowieści**, która jest **uniwersalna**. Oglądając w filmie czyjeś emocje, możemy przeżywać swoje własne emocje, przepracowywać pewne sytuacje problemowe. Z powodu swojej prostoty film *Proste rzeczy* stanowi historię uniwersalną, w filmie doświadczamy prozy życia codziennego. Być może również dla reżysera, który z czułością pokazuje bohaterów, film jest formą autoterapii.

„Nie wolno robić filmów przeciwko człowiekowi i miażdżyć go kamerą. Jestem już chyba na takim etapie, że wolałbym, żeby moi bohaterowie mieli komfort i możliwość schować się za fabularną kreacją. Oczywiście, pracuję na ich autentycznych emocjach, pragnieniach, bolesnych przeżyciach z bliskimi, ale to wszystko zostaje przefiltrowane przez sytuacje fikcyjne. Taka metoda sprawia, że wcale nie muszą oni w sposób dosłowny wybebeszać się na potrzeby filmu, ale zarazem dostają szansę na przejrzenie się w problemach, które są głęboko w nich zakorzenione”.

M. Dębski, *Rozmowa z Grzegorzem Zaricznym*,

<https://przekroj.pl/kultura/zwykle-zycie-rozmowa-z-grzegorzem-zaricznym-mateusz-demski> [dostęp: 12.03.2021].

Praca domowa

Znajdź informacje na temat znanego dokumentalisty Krzysztofa Kieślowskiego i napisz krótką definicję kina dokumentalnego, którą proponuje reżyser. Zastanów się, czym dla Kieślowskiego był dokument. Wyjaśnij również, dlaczego w pewnym momencie swojego życia reżyser przestał kręcić filmy dokumentalne, a zaczął tworzyć filmy fabularne.

Karta pracy nr 1

Grupa 1.

„Tworzenie opowieści jest niekończącym się ożywianiem, nadawaniem istnienia tym wszystkim okrucinom świata, jakimi są ludzkie doświadczenia, przeżyte sytuacje, wspomnienia. Czułość personalizuje to wszystko, do czego się odnosi, pozwala dać temu głos, dać przestrzeń i czas do zaistnienia, i ekspresji. [...] Czułość pojawia się tam, gdzie z uwagą i skupieniem zagłębimy w drugi byt, w to, co nie jest „ja”. Czułość jest spontaniczna i bezinteresowna, wykracza daleko poza empatyczne współodczuwanie. Jest raczej świadomym, choć może trochę melancholijnym, współdzieleniem losu. Czułość jest głębokim przejściem się drugim bytem, jego kruchością, niepowtarzalnością, jego nieodpornością na cierpienie i działanie czasu. Czułość dostrzega między nami więzi, podobieństwa i tożsamości. Jest tym trybem patrzenia, które ukazuje świat jako żywy, żyjący, powiązany ze sobą, współpracujący, i od siebie współzależny. [...] Dlatego wierzę, że muszę opowiadać tak, jakby świat był żywą, nieustannie stawającą się na naszych oczach jednością, a my jego – jednocześnie małą i potężną – częścią”.

O. Tokarczuk, *Czuły narrator*,

<https://www.rp.pl/Kultura/191209471-Czuly-narrator-Pelny-tekst-noblowskiego-wykladu-Olgi-Tokarczuk.html> [dostęp: 12.03.2021]

Grupa 2.

„Tworzenie opowieści jest niekończącym się ożywianiem, nadawaniem istnienia tym wszystkim okrucinom świata, jakimi są ludzkie doświadczenia, przeżyte sytuacje, wspomnienia. Czułość personalizuje to wszystko, do czego się odnosi, pozwala dać temu głos, dać przestrzeń i czas do zaistnienia, i ekspresji. [...] Czułość pojawia się tam, gdzie z uwagą i skupieniem zagłębimy w drugi byt, w to, co nie jest „ja”. Czułość jest spontaniczna i bezinteresowna, wykracza daleko poza empatyczne współodczuwanie. Jest raczej świadomym, choć może trochę melancholijnym, współdzieleniem losu. Czułość jest głębokim przejściem się drugim bytem, jego kruchością, niepowtarzalnością, jego nieodpornością na cierpienie i działanie czasu. Czułość dostrzega między nami więzi, podobieństwa i tożsamości. Jest tym trybem patrzenia, które ukazuje świat jako żywy, żyjący, powiązany ze sobą, współpracujący, i od siebie współzależny. [...] Dlatego wierzę, że muszę opowiadać tak, jakby świat był żywą, nieustannie stawającą się na naszych oczach jednością, a my jego – jednocześnie małą i potężną – częścią”.

O. Tokarczuk, *Czuły narrator*,

<https://www.rp.pl/Kultura/191209471-Czuly-narrator-Pelny-tekst-noblowskiego-wykladu-Olgi-Tokarczuk.html> [dostęp: 12.03.2021]

Grupa 3.

„Tworzenie opowieści jest niekończącym się ożywianiem, nadawaniem istnienia tym wszystkim okrucinom świata, jakimi są ludzkie doświadczenia, przeżyte sytuacje, wspomnienia. Czułość personalizuje to wszystko, do czego się odnosi, pozwala dać temu głos, dać przestrzeń i czas do zaistnienia, i ekspresji. [...] Czułość pojawia się tam, gdzie z uwagą i skupieniem zaglądamy w drugi byt, w to, co nie jest „ja”. Czułość jest spontaniczna i bezinteresowna, wykracza daleko poza empatyczne współodczuwanie. Jest raczej świadomym, choć może trochę melancholijnym, współdzieleniem losu. Czułość jest głębokim przejściem się drugim bytem, jego kruchością, niepowtarzalnością, jego nieodpornością na cierpienie i działanie czasu. Czułość dostrzega między nami więzi, podobieństwa i tożsamości. Jest tym trybem patrzenia, które ukazuje świat jako żywy, żyjący, powiązany ze sobą, współpracujący, i od siebie współzależny. [...] Dlatego wierzę, że muszę opowiadać tak, jakby świat był żywą, nieustannie stawającą się na naszych oczach jednością, a my jego – jednocześnie małą i potężną – częścią”.

O. Tokarczuk, *Czuły narrator*,

<https://www.rp.pl/Kultura/191209471-Czuly-narrator-Pelny-tekst-noblowskiego-wykladu-Olgi-Tokarczuk.html> [dostęp: 12.03.2021]

Grupa 4.

„Tworzenie opowieści jest niekończącym się ożywianiem, nadawaniem istnienia tym wszystkim okrucinom świata, jakimi są ludzkie doświadczenia, przeżyte sytuacje, wspomnienia. Czułość personalizuje to wszystko, do czego się odnosi, pozwala dać temu głos, dać przestrzeń i czas do zaistnienia, i ekspresji. [...] Czułość pojawia się tam, gdzie z uwagą i skupieniem zaglądamy w drugi byt, w to, co nie jest „ja”. Czułość jest spontaniczna i bezinteresowna, wykracza daleko poza empatyczne współodczuwanie. Jest raczej świadomym, choć może trochę melancholijnym, współdzieleniem losu. Czułość jest głębokim przejściem się drugim bytem, jego kruchością, niepowtarzalnością, jego nieodpornością na cierpienie i działanie czasu. Czułość dostrzega między nami więzi, podobieństwa i tożsamości. Jest tym trybem patrzenia, które ukazuje świat jako żywy, żyjący, powiązany ze sobą, współpracujący, i od siebie współzależny. [...] Dlatego wierzę, że muszę opowiadać tak, jakby świat był żywą, nieustannie stawającą się na naszych oczach jednością, a my jego – jednocześnie małą i potężną – częścią”.

O. Tokarczuk, *Czuły narrator*,

<https://www.rp.pl/Kultura/191209471-Czuly-narrator-Pelny-tekst-noblowskiego-wykladu-Olgi-Tokarczuk.html> [dostęp: 12.03.2021]

Grupa 5.

„Tworzenie opowieści jest niekończącym się ożywianiem, nadawaniem istnienia tym wszystkim okrucinom świata, jakimi są ludzkie doświadczenia, przeżyte sytuacje, wspomnienia. Czułość personalizuje to wszystko, do czego się odnosi, pozwala dać temu głos, dać przestrzeń i czas do zaistnienia, i ekspresji. [...] Czułość pojawia się tam, gdzie z uwagą i skupieniem zaglądamy w drugi byt, w to, co nie jest „ja”. Czułość jest spontaniczna i bezinteresowna, wykracza daleko poza empatyczne współodczuwanie. Jest raczej świadomym, choć może trochę melancholijnym, współdzieleniem losu. Czułość jest głębokim przejściem się drugim bytem, jego kruchością, niepowtarzalnością, jego nieodpornością na cierpienie i działanie czasu. Czułość dostrzega między nami więzi, podobieństwa i tożsamości. Jest tym trybem patrzenia, które ukazuje świat jako żywy, żyjący, powiązany ze sobą, współpracujący, i od siebie współzależny. [...] Dlatego wierzę, że muszę opowiadać tak, jakby świat był żywą, nieustannie stawającą się na naszych oczach jednością, a my jego – jednocześnie małą i potężną – częścią”.

O. Tokarczuk, *Czuły narrator*,

<https://www.rp.pl/Kultura/191209471-Czuly-narrator-Pelny-tekst-noblowskiego-wykladu-Olgi-Tokarczuk.html> [dostęp: 12.03.2021]

Grupa 6.

„Tworzenie opowieści jest niekończącym się ożywianiem, nadawaniem istnienia tym wszystkim okrucinom świata, jakimi są ludzkie doświadczenia, przeżyte sytuacje, wspomnienia. Czułość personalizuje to wszystko, do czego się odnosi, pozwala dać temu głos, dać przestrzeń i czas do zaistnienia, i ekspresji. [...] Czułość pojawia się tam, gdzie z uwagą i skupieniem zaglądamy w drugi byt, w to, co nie jest „ja”. Czułość jest spontaniczna i bezinteresowna, wykracza daleko poza empatyczne współodczuwanie. Jest raczej świadomym, choć może trochę melancholijnym, współdzieleniem losu. Czułość jest głębokim przejściem się drugim bytem, jego kruchością, niepowtarzalnością, jego nieodpornością na cierpienie i działanie czasu. Czułość dostrzega między nami więzi, podobieństwa i tożsamości. Jest tym trybem patrzenia, które ukazuje świat jako żywy, żyjący, powiązany ze sobą, współpracujący, i od siebie współzależny. [...] Dlatego wierzę, że muszę opowiadać tak, jakby świat był żywą, nieustannie stawającą się na naszych oczach jednością, a my jego – jednocześnie małą i potężną – częścią”.

O. Tokarczuk, *Czuły narrator*,

<https://www.rp.pl/Kultura/191209471-Czuly-narrator-Pelny-tekst-noblowskiego-wykladu-Olgi-Tokarczuk.html> [dostęp: 12.03.2021]

Grupa 7.

„Tworzenie opowieści jest niekończącym się ożywianiem, nadawaniem istnienia tym wszystkim okrucinom świata, jakimi są ludzkie doświadczenia, przeżyte sytuacje, wspomnienia. Czułość personalizuje to wszystko, do czego się odnosi, pozwala dać temu głos, dać przestrzeń i czas do zaistnienia, i ekspresji. [...] Czułość pojawia się tam, gdzie z uwagą i skupieniem zaglądamy w drugi byt, w to, co nie jest „ja”. Czułość jest spontaniczna i bezinteresowna, wykracza daleko poza empatyczne współodczuwanie. Jest raczej świadomym, choć może trochę melancholijnym, współdzieleniem losu. Czułość jest głębokim przejściem się drugim bytem, jego kruchością, niepowtarzalnością, jego nieodpornością na cierpienie i działanie czasu. Czułość dostrzega między nami więzi, podobieństwa i tożsamości. Jest tym trybem patrzenia, które ukazuje świat jako żywy, żyjący, powiązany ze sobą, współpracujący, i od siebie współzależny. [...] Dlatego wierzę, że muszę opowiadać tak, jakby świat był żywą, nieustannie stawającą się na naszych oczach jednością, a my jego – jednocześnie małą i potężną – częścią”.

O. Tokarczuk, *Czuły narrator*,

<https://www.rp.pl/Kultura/191209471-Czuly-narrator-Pelny-tekst-noblowskiego-wykladu-Olgi-Tokarczuk.html> [dostęp: 12.03.2021]

